

SINTAXI

LA FRASE

En una frase distingim el bloc del subjecte i el bloc del predicat.

Té com a nucli l'element a qui s'atribueix l'acció expressada pel verb o bé alguna qualitat. Aquest element pot ser una persona, un animal, un objecte, etc.

El bloc del subjecte

- Subjecte i verb han de concordar.
- Poden ser subjecte els pronoms tòncics (nosaltres, algú, aquell...) i no els àtoms (em, et, ens, us...).
- El subjecte no va mai precedit de preposició, exceptuant ENTRE quan el subjecte està format per més d'un sintagma nominal i té el sentit de "junts".
Exemple: **Entre ell i ella van comprar-ho.**
- Una oració substantiva també pot fer de subjecte. Pot adoptar la forma d'infinitiu, anar precedida d'una conjunció o d'un pronom feble.
Exemple: **Beure és necessari.**
*Li molestava **que el tren no fos puntual.***
- En certes construccions el subjecte és, totalment o parcial, substituïble pel pronom EN. S'han de complir dues condicions: (1) ser un SN indeterminat i (2) anar darrera del verb.
Exemple: *Falten **futbolistes tècnics.** En falten*
***Han passat cinc minuts.** N'han passat cinc.*
***Qui té duros,** fuma puros.*

El bloc del predicat

Té com a nucli un verb, acompanyat o no de complements i modificadors.

- El verb només concorda en nombre i persona amb el subjecte.

Exemple:

SUBJECTE

PREDICAT

En Joan, el germà de la Neus, // escriu de pressa una carta a la Núria.

NUCLI COMPLEMENTS

NUCLI COMPLEMENTS

A vegades, l'ordre usual de subjecte-predicat el trobem invertit.

Ex.: *El gos borda al porxo del davant (SN + SV)*

Sortiren del cau com llamps, els ratolins (SV, SN)

També podem trobar **elidit** el subjecte. Si ja es coneix uin és pel context o perquè no n'hi ha, com passa amb els verbs metereològics. Llavors ha de portar coma!!!!

Ex.: *Tenia molta feina.*

Plou.

PREDICAT NOMINAL I PREDICAT VERBAL

PREDICAT NOMINAL

Les frases construïdes amb **verbs copulatius** (ser, estar, semblar, parèixer, esdevenir, trobar-se, restar, quedar-se, tornar-se, fer-se, tractar, anar...).

*En Joan **és** alt.*

*La Maria **es torna** vermella.*

A efectes de la substitució pronominal, anomenarem **atribut** el predicat nominal de les frases formades pels verbs **ser, estar, semblar**.

En Joan és gran (ATRIBUT)

A les frases que contenen un **verb atributiu**, anomenarem **predicatiu** aquest tipus de complement.

La Núria es torna vermella. (PREDICATIU)

Altres verbs no atributius poden funcionar com a tals i dur un **complement predicatiu** referit a un altre complement i no al subjecte.

Ell té les mans grosses.

Ell du el vestit nou.

PREDICAT VERBAL

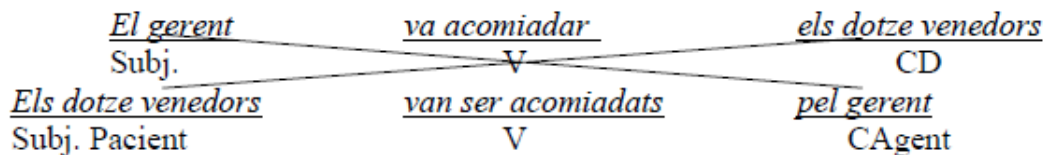
Les frases construïdes amb altres tipus de verbs, és a dir, amb verbs no atributius, s'anomenen de predicat verbal.

En Ricard escriu una carta a la Maria.

Segons el verb poden ser:

- intransitives: els complements del verb no hi són necessaris. També se'n diuen verbs de predicació completa.
He arribat massa aviat a l'institut.
- amb verbs d'estat: porten complement predicatiu.
La Marta viu tranquil·la / Hem trobat la Núria cansada
- transitives: necessiten un complement per arrodonir el seu significat.
En Joan porta una corbata nova.
- reflexives: l'acció del verb sol recaure sobre el mateix subjecte.
La Dolors es renta.
- recíproques: l'acció d'un subjecte recau damunt l'altre subjecte.
La Teresa i en Pere s'escriuen cartes.
- impersonals (o de predicació incompleta):
Trona./ Hi ha irregularitats./ Diuen que s'apuja el petroli.

Segons les relacions temàtiques, les oracions transitives es poden classificar en **actives** i en **passives**, més pròpies de la llengua escrita. A més, la veu passiva és un bon procediment per a descobrir el CD. La seva estructura és la següent:

LA SUBSTITUCIÓ PRONOMINAL. ELS PRONOMS FEBLES.

Els pronoms febles són monosíl·labs àtons que substitueixen elements d'una oració que ens són coneguts pel context, ja sigui perquè han estat esmentats anteriorment, ja sigui perquè l'entorn els fa evidents. Per exemple:

- Quan vegis en Robert, digues a en Robert que sóc aquí
- Quan vegis **en Robert**, digues li que sóc aquí.

De vegades, però, el context no és gaire explícit i cal usar, aleshores, un sintagma explicatiu o bé iniciar l'oració amb un antecedent que precisi el valor del pronom. Per exemple:

- Fou impossible de veure-la, la pel·lícula.

Aquest sintagma explicatiu, que tant pot anar abans o després del pronom, va sempre marcat per una coma; en el llenguatge oral es reflecteix amb dues pauses i es pronuncia en un registre més baix. En el cas del sintagma explicatiu del pronom en sempre ha d'anar introduït per la preposició de:

En duia una dotzena, de llibres.

Ara estudiarem cada un dels complements del verb amb els pronoms amb què poden substituir-se segons els casos.

Els complements del verb són:

EL COMPLEMENT DIRECTE

- ✓ DEFINICIÓ: és la persona, animal o cosa sobre la que RECAU l'acció del verb.
- ✓ SINTAGMA: Sintagma nominal
- ✓ PROVA: Pronominalització i passar a passiva.
- ✓ PRONOMINALITZACIÓ: Hi ha quatre tipus de CD:

a) CD determinat

Ha d'anar introduït per un:

- determinant article definit: EL/LA/ELS/LES
- determinant demostratiu: *aquest/a, aquests/es i aquell/a/s/es*
- PRONOMS: **EL/LA/ELS/LES**
- Ex: Comprarem la casa / **La** comprarem

b) CD indeterminat

Ha d'anar introduït per un:

- determinant diferent dels del CD determinat (que no sigui determinant article definit ni determinant demostratiu)
- No introduït per cap determinant
- PRONOM: **EN**
- Ex: Comprarem una casa / **En** comprarem una.

c) CD neutre

Ha d'estar format per:

- Pronoms: AIXÓ / ALLÒ
- Oració subordinada substantiva (introduïda per "que", "si", "infinitiu")
- PRONOM: **HO**
- Ex: Comprarem això. / **Ho** comprarem.

d) CD reflexiu

Quan l'antecedent d'un pronom feble és el subjecte de l'oració, diem que el pronom és reflexiu. Les formes de pronom són les següents:

Em ens

Et us

Es es

L'actriu no sap maquillar-**se**

Subj.

CD

EL COMPLEMENT INDIRECTE

- ✓ DEFINICIÓ: És la persona, animal o cosa que surt BENEFICIADA o PERJUDICADA de l'acció del verb.
- ✓ SINTAGMA: Sintagma preposicional introduït només per les preposicions PER i PER A.
- ✓ PROVA: Pronominalització.
- ✓ PRONOMINALITZACIÓ:
 - Si el CI és singular el PRONOM és **LI**
Ex: Comprarem el regal al Pere. / **Li** comprarem el regal
 - Si el CI és plural, el PRONOM és **ELS**
Ex: Comprarem el regal a les noies. / **Els** comprarem el regal.

El CI reflexiu

Les formes pronominals del CI reflexiu són les mateixes que hem vist en estudiar el CD reflexiu:

Em ens

Et us

Es es

Nosaltres hem trencat les cames **a nosaltres**.

Nosaltres **ens** hem trencat les cames.

EL COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL

- ✓ DEFINICIÓ: És aquell sintagma que indica una circumstancia del verb com el temps, el lloc, la manera...
- ✓ SINTAGMA: Pot ser un sintagma nominal, sintagma Preposicional o un sintagma Adverbial.
- ✓ PROVA: Preguntar: temps, quan? / lloc, on? / manera, com? / causa, perquè? / quantitat, quan? / companyia, amb qui? / etc.
- ✓ PRONOMINALITZACIÓ:
 - Generalment es pronominalitza per **HI**.
 - Excepció: COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL DE LLOC introduït per la preposició DE es pronominalitza **EN**.
 - El COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL DE TEMPS **NO** es pronominalitza **MAI**.

EL COMPLEMENT PREPOSICIONAL (CPO)

- ✓ DEFINICIÓ: És aquell sintagma nominal introduït per una preposició que el verb OBLIGA, EXIGEIX portar per tenir sentit. Ex: *accedir a, contribuir a, renunciar a, acostumar-se a, dedicar-se a, pensar en, complaure's en, afanyar-se en, parlar de, saber de, recordar-se de, adonar-se de, oblidar-se de...*
- ✓ SINTAGMA: Sintagma preposicional.
- ✓ PRONOMINALITZACIÓ:
 - Generalment es pronominalitza per **HI**.
 - Excepció: el complement preposicional introduït per la preposició DE es pronominalitza per **EN**.

EL COMPLEMENT PREDICATIU

- ✓ DEFINICIÓ: És aquell adjectiu que acompanya als verbs NO copulatius. Dóna una informació del verb (complement circumstancial de manera) i, alhora, dóna una informació del nom del subjecte o del complement directe (complement del nom). Generalment és un adjectiu però també pot ser un nom.
- ✓ SINTAGMA: Sintagma adjectiu (generalment), sintagma nominal.
- ✓ PRONOMINALITZACIÓ: Se substitueix pel pronom **HI**.

EL COMPLEMENT ATRIBUTIU O ATRIBUT

- ✓ DEFINICIÓ: és aquell sintagma que acompanya a verbs COPULATIUS: SER, ESTAR I SEMBLAR.
- ✓ SINTAGMA: Pot ser un S. Nominal, un S. Adjectival o un S. Preposicional.
- ✓ PRONOMINALITZACIÓ:
 - Atribut determinat: introduït per un determinant article definit o determinant demostratiu. PRONOMS: **EL/LA/ELS/LES**
 - Atribut indeterminat: introduït per un determinant diferent dels anterior o bé no introduït per cap determinant. PRONOM: **HO**

EL COMPLEMENT AGENT

- ✓ DEFINICIÓ: és la funció sintàctica pròpia de les oracions en veu passiva. Consta d'un sintagma nominal o equivalent introduït per la preposició "per".
- ✓ SINTAGMA: S. Nominal.
- ✓ PROVA: Transformar l'oració passiva en activa: el C. Ag. Serà el subjecte de l'oració activa.

PRONOMINALITZACIÓ

C.D.	1)Det.	EL, L', -LO, 'L	ELS, -LOS, 'LS	LA, L', -LA	LES, -LES
	2)Indet.	EN, N', -NE, 'N			
	3)Neutre	HO, -HO			
C.I.	A / per a	LI, -LI	ELS, 'LS, -LOS		
C. PREP.	Totes prep.	HI	Prep. DE	EN	
C. CIRCU.	Totes prep.	HI	Prep. DE	EN	
C. PRED.	Compl. V	Qualsevol verb + compl.		HI	
	i Subj.	Dir-se, fer-se, nomenar, elegir		EN	
ATRIBUT	Deter.	EL, LA, ELS, LES		Indeter.	HO

COMBINACIONS DE PRONOMS:

PRIMER LLOC	SEGON LLOC	TERCER LLOC
CI	CD	ALTRES
LI	ELS LA LES ELS	

CI HI	CD ELS
CD ELS	CI HI

RECORDA!

En la combinació ME / TE / SE + EL / LES, l'apòstrof ha d'anar sempre tant a la dreta com sigui possible.

me'l / me'ls / te'l / te'ls / se'l / se'ls

PRONOMS I PLEONASMES

Només repetim els pronoms quan volem destacar un nom o una acció. Aleshores posem una coma:

- Ja t'he l'has acabada, la verdura?
- Això, no m'ho crec!

MAI! Va anar-hi a l'escola quan va acabar els deures.

Hi va anar-hi quan va acabar els deures.

ELS PRONOMS FEBLES DAVANT DEL VERB:

Els pronoms EM, ET i LA s'escriuen sencers quan van davant d'un verb que comença en consonant, i s'apostrofen quan van davant d'un verb que comença en vocal o h.

ELS PRONOMS FEBLES DARRERA EL VERB:

Darrera el verb els pronoms febles s'escriuen:
Amb apòstrof quan el verb acaba en vocal que no sigui U, excepte les formes VOS, LA i LES, que sempre s'escriuen amb guionet.
Amb guionet en els altres casos.

